

Vergaderjaar 2024–2025

26 234

Vergaderingen interim- Committee en Development Committee

Nr. 297

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSHULP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 oktober 2024

Hierbij stuur ik u, mede namens de Minister van Financiën, de Geannoteerde Agenda voor het Schriftelijk Overleg met uw Kamer van 8 oktober 2024 over de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden voor de Jaarvergadering van de Wereldbank. Deze vindt van 21 tot en met 26 oktober plaats in Washington DC.

Voor de zitting van het *Development Committee* op 25 oktober 2024 staat in de eerste plaats de hervorming van de Wereldbank zelf op de agenda. Daarbij zal het Koninkrijk speciale aandacht besteden aan de thema's voedselzekerheid, water en veerkrachtige gezondheidssystemen, alsook de bevordering van gendergelijkheid in ontwikkelingslanden door het beter betrekken van vrouwen en meisjes bij het werk van de Bank. Buiten het *Development Committee* om vinden er een rondetafelconferentie plaats over de wederopbouw van Oekraïne en de vierde ronde van onderhandelingen over de 21ste middelenaanvulling van de *International Development Association* (IDA21).

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp,
R.J. Klever

Geannoteerde Agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de vergaderingen van het Development Committee (DC)

1. Aanleiding

Van 21 tot en met 26 oktober 2024 vindt de Jaarvergadering van de Wereldbankgroep («de Bank») plaats. De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp vertegenwoordigt het Koninkrijk bij deze vergadering. Als plaatsvervangend gouverneur draagt de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp, samen met de Minister van Financiën, als gouverneur, de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse beleid bij de Bank.

De Wereldbankgroep en het Internationaal Monetair Fonds (IMF), gezamenlijk de «Bretton Woods» instellingen genoemd, dragen bij aan economische stabiliteit, ontwikkeling en gedeelde welvaart in de wereld. De Wereldbank heeft een wereldwijd bereik en is 's werelds belangrijkste ontwikkelingsbank. In 2023 heeft de Bank meer dan USD 125 mld. aan financiering verstrekt. Daarnaast is de Bank een vooraanstaande kennisinstelling en geeft het beleidsadviezen aan klantlanden. De Bank heeft hierbij zowel aandacht voor de lange termijn ontwikkeling van lage- en middeninkomenlanden en het opvangen van schokken. Voorbeelden hiervan zijn de rol van de Bank bij de bestrijding van de COVID-19-pandemie, en noodhulp aan landen die door crises zijn getroffen. Ook speelt de Bank een cruciale rol in het ondersteunen van Oekraïne en andere landen die getroffen zijn door de gevolgen van Russische invasie in Oekraïne. Het Koninkrijk beschouwt de Bank als een belangrijke en effectieve partner voor het behalen van de Internationale Duurzame Ontwikkelingsdoelen en de Parijs-doelstellingen, en het creëren van regionale stabiliteit.

Het Development Committee is het forum van de Bank waarin aandeelhouders op ministerieel niveau worden vertegenwoordigd en waar intergouvernementele besluitvorming plaatsvindt met betrekking tot het beleid van de Bank. Voor de sessie van het Development Committee op 25 oktober staat de hervormingsagenda van de Wereldbank centraal. Daarbij zal het Koninkrijk speciale aandacht besteden aan de thema's voedselzekerheid, water en veerkrachtige gezondheidssystemen, alsook de bevordering van gendergelijkheid in ontwikkelingslanden door het beter betrekken van vrouwen en meisjes bij het werk van de Bank. Buiten het Development Committee om vinden naar verwachting een rondetafelconferentie plaats over de wederopbouw van Oekraïne en de vierde ronde van onderhandelingen over de 21ste middelenaanvulling van de International Development Association (IDA21).

2. Hervormingsagenda van de Wereldbank

Het afgelopen anderhalve jaar heeft de Bank een grondig hervormingsproces doorlopen om beter te voldoen aan grensoverschrijdende uitdagingen, het zogenaamde Evolution Process. Waar de Bank van oudsher een landengerichte aanpak heeft, vereisen uitdagingen als klimaatverandering, pandemieparaatheid en regionale stabiliteit een grensoverschrijdende aanpak. Binnen het Evolution Process hebben gouverneurs daarom tijdens de Jaarvergadering in oktober 2023 ingestemd met de aanpassing van de missie van de Bank om het aanpakken van zulke uitdagingen een meer centrale plek te geven in het werk van de Bank. De Bank poogt hiermee ook om economische groei en ontwikkeling beter gepaard te laten gaan met een leefbare planeet.

Het bedrijfsmodel van de Bank is ook aangepast om uitdagingen van grensoverschrijdende en langdurige aard beter te adresseren. Zo is een nieuw trustfonds opgericht, het Livable Planet Fund, dat deels gevuld zal worden uit de netto inkomen van de Bank. Met dit fonds zullen specifieke investering (met positieve neveneffecten) worden gestimuleerd door bijvoorbeeld rentes van leningen voor klantlanden te verlagen. De Bank werkt voortaan meer samen in partnerschappen en met andere ontwikkelingsbanken, VN-instellingen en de private sector. Ook is de financiële slagkracht van de Bank versterkt. Door balansoptimalisatie en nieuwe financiële instrumenten zoals «hybride kapitaal» en «portfoliogaranties» wordt het leenvolume van de Bank de komende tien jaar verhoogd met circa USD 120 miljard. Nederland heeft hieraan bijgedragen door actieve inzet op de hervormingsmaatregelen en met een hybride kapitaalleg van EUR 68 miljoen, dat zich zal vertalen in EUR 550 miljoen aan nieuwe leningen door de Bank. Uw Kamer is hierover geïnformeerd op 15 april jl.¹ De 1e suppletoire begroting, waarin deze bijdrage is meegenomen, is door beide Kamers aangenomen.

Tijdens de aankomende Jaarvergadering wordt toegewerkt naar de afronding van het hervormingsproces. Er wordt een geïntegreerd «resultatenkader» gepresenteerd waarin de prestaties van de Bank beter zijn vastgelegd en ook uitgesplitst naar doelgroep. Om privaat kapitaal op schaal te mobiliseren wordt gekeken naar de inzet van verschillende instrumenten, zoals de voltooiing van het zogenaamde Warehouse-Enabled Securitization Program (WESP). Via dit initiatief worden leningen van de Bank gebundeld in een specifiek hiervoor opgerichte dochteronderneming (special purpose vehicle) en worden aandelen in deze onderneming als speciale aandelenklasse doorverkocht aan partijen zoals pensioenfondsen. Hierdoor kunnen mogelijk miljarden aan nieuw kapitaal aangetrokken worden. De Bank werkt ook aan de verdere versterking van de financiële fundamenteën van klantlanden, bijvoorbeeld door landen met een (relatief) lage belastinginning te ondersteunen deze te verhogen. De Bank doet dit in samenwerking met relevante instellingen zoals het IMF.

Inzet van het Koninkrijk

De effectiviteit van het hervormingsproces is grotendeels afhankelijk van de wijze waarop deze wordt geïmplementeerd. Het Koninkrijk blijft daarom inzetten op de gedegen doorvertaling van de gemaakte afspraken in de bedrijfsvoering en het financiële model van de Bank. De dagelijkse sturing en monitoring van de resultaten via de Raad van Bewind blijft hiervoor het belangrijkste middel. Met betrekking tot de agenda van de Jaarvergadering zal het Koninkrijk de Bank oproepen de Global Challenges programma's van de Bank op het gebied van voedsel-, water- en gezondheidssystemen uit te werken op een manier dat meerwaarde biedt voor klantlanden en het Nederland belang dient. Naast het bevorderen van nationale ontwikkelingsdoelen moeten deze ook ten goede komen van regionale economische ontwikkeling en stabiliteit.

Ook zal het Koninkrijk de Bank oproepen om verdere balansoptimalisatie te verkennen, conform de aanbevelingen van de Capital Adequacy Framework Review van de G20, en zal het Koninkrijk het management van de Bank oproepen tot een periodieke dialoog op dit gebied. Ook vraagt het Koninkrijk aandacht voor financiering in lokale valuta en oplossingen voor het afdekken van valutarisico's om risico's voor private investeerders en klantlanden te verlagen.

¹ Kamerstuk 26 234 nr. 291

Het werken in partnerschappen, met andere ontwikkelingspartners en met de private sector, heeft een centrale rol gespeeld in het hervormingsproces. Het Koninkrijk zet in op een betere samenwerking tussen multilaterale ontwikkelingsbanken (MDB's), ook via zogeheten landenplatforms (country platforms), om de wederzijdse inspanningen beter op elkaar af te stemmen. Het Koninkrijk is daarom voorstander van het delen van analyses en andere landeninformatie, het harmoniseren van aanbestedingskaders, en het gebruik van gedeelde milieu- en sociale raamwerken om deze samenwerking te bevorderen. Het Koninkrijk zal zich inzetten om het management van verschillende MDB's op te roepen om op landenniveau meer gecoördineerd samen te werken.

3. Voedselzekerheid

Tijdens deze Jaarvergadering gaat speciale aandacht uit naar voedsel en landbouw. Voedselzekerheid is een thema dat blijvend aandacht behoeft. De afname van ondervoeding stagneert sinds 2014. In 2023 leden nog steeds tussen de 713 en 757 miljoen mensen honger. Wereldwijd is dit één op de 11 mensen en op het Afrikaanse continent één op de vijf. De Russische oorlog tegen Oekraïne oefent opwaartse druk uit op mondiale voedselprijzen. Om naar schatting 10 miljard mensen in 2050 te kunnen voeden zijn daarom weerbare en inclusieve voedselsystemen van essentieel belang.

De Bank biedt kennis, advies en financiële middelen aan lage- en middeninkomenslanden om voedselzekerheid te bevorderen en zo armoede te verminderen. De Bank doet dit op een breed scala van terreinen, zoals het bieden van noodhulp bij voedselcrises, het adviseren van overheden om voedselsystemen weerbaarder te maken tegen klimaatverandering en het mobiliseren van privaat kapitaal in de landbouw- en voedselsectoren. In 2024 heeft de Bank USD 3 miljard aan financiering toegezegd, waarvan meer dan 41% bedoeld is voor Afrika ten zuiden van de Sahara.

In het kader van het Evolution Process heeft de Bank een Global Challenge Program voor voedselzekerheid en voeding gelanceerd dat op een meer holistische wijze kijkt naar voedselzekerheid. Het programma richt zich op drie onderling verbonden gebieden: (1) crisispreventie, -paraatheid en -respons; (2) sector-overschrijdende oplossingen voor gezonde voeding, en (3) verhoogde productie en lagere emissies van voedselsystemen. Op deze wijze wil de Bank verschillende dimensies van voedselzekerheid gelijktijdig aanpakken, in samenwerking met andere ontwikkelingsorganisaties en private investeerders.

Inzet van het Koninkrijk

Voedselzekerheid is een prioriteit van dit kabinet. Het Koninkrijk richt zich op verbeterde voedselproductie, toegang tot voedsel en voedselconsumptie. Stabiliteit en weerbaarheid van voedselsystemen zijn belangrijk voor langere termijn voedselzekerheid. Hierbij wordt gekeken naar de bestendigheid van voedselsystemen tegen extreem weer, de balans tussen import en export, en prijsvastheid. Voor het bereiken van impact, op schaal, is het combineren van diverse financieringsstromen onontbeerlijk. Waar mogelijk worden Nederlandse middelen voor voedselzekerheid daarom ingezet in aansluiting op grotere Wereldbankprogramma's om zodoende landbouwbeleid, landbouwvoorlichting en innovatie, en boerenorganisaties en -coöperaties te ondersteunen. Speciale aandacht gaat uit naar de voedingssituatie van vrouwen en kinderen aangezien zij vaak kwetsbaarder zijn voor voedselonzekerheid. Het is hierbij van belang dat wordt ingezet op het intensiveren van de

productiviteit en het verhogen van inkomens van kleinschalige producenten om, uiteindelijk, een vitale landbouwsector te ontwikkelen. Dit zal in het resultatenkader van de Bank nauwgezet gemeten en gemonitord moeten worden. Het eerder genoemde Global Challenge Program biedt hiervoor een helder kader. Ook op het gebied van voedselzekerheid vraagt het Koninkrijk aandacht voor het bevorderen van gendergelijkheid, bijvoorbeeld door aandacht te hebben voor de specifieke rol die vrouwen vervullen in de agrarische sector en in de voedselvoorziening van huishoudens.

4. Water

Water staat niet specifiek in de schijnwerpers op de jaarvergadering. Toch krijgt waterproblematiek – hardnekkig, en verweven met voedsel, klimaat, ontbossing, verstedelijking, energie, en industrie – aandacht. Want nog steeds ontberen 2,2 miljard mensen toegang tot veilig drinkwater, en 3,5 miljard mensen toegang tot veilige sanitaire voorzieningen. Het lukt nauwelijks om die aantallen omlaag te krijgen. In lage inkomenslanden zijn de aantallen de afgelopen 25 jaar zelfs met 200 miljoen gestegen. Vooral in Afrika kunnen de waterinspanningen de combinatie van economische en bevolkingsgroei, frequentere en extremere droogte en overstromingen, en conflict niet bijbenen. Maar ook elders leiden droogte en overstroming steeds vaker tot economische verstoring: van mondiale waardeketens (graanhandel, microchips en auto-onderdelen) tot stedelijke economieën en elektriciteitsproductie (koeling, waterkracht). Landen en bevolkingsgroepen met lage inkomens blijken steevast minder weerbaar. Het aandeel water gerelateerde leningen van de Bank stijgt dan ook. In die context ontwikkelt de Bank op het thema water zowel een operationeel Global Challenge Program als een sector overstijgende strategische visie met drie pijlers: water voor mensen en economie; water voor voedsel, en water voor een leefbare planeet. Een dergelijke visie ontwikkelt de Bank verder alleen voor energie en gender.

Inzet van het Koninkrijk

Net als de Bank geeft ook het Koninkrijk prioriteit aan beter watermanagement. Nederland is al decennia een belangrijke waterpartner van de Bank in verschillende rollen. Als mondiaal kenniscentrum op watergebied. Als donor van de Bank als leidende stem in de waterbeleidsdialoog tussen de Bank en twaalf mede-donoren. Als co-financier (bijvoorbeeld via Invest International) van water-investeringen in diverse landen. En als initiator van bijvoorbeeld de Heads of State Initiatives for WASH die politiek de weg plaveien voor investeringen, gefinancierd met onder meer leningen van de Bank. Tijdens de Jaarvergadering zal de Global Commission on the Economics of Water (GCEW), die Nederland heeft geïnitieerd in de aanloop naar de 2023 Waterconferentie van de Verenigde Naties, conclusies en aanbevelingen presenteren. De GCEW is onafhankelijk en baseert zijn aanbevelingen op een fundamentele economische analyse van de kosten en baten van de «huidige koers» tegenover een meer gerichte wijze van investeren in waterzekerheid op alle niveaus: van lokaal (huishoudens, boeren, steden en industrie) tot mondiaal (voedselzekerheid, handelsstromen en ecosystemen). De GCEW beoogt hiermee met name de financiële sector wakker te schudden, waar waterzekerheid nog teveel als vanzelfsprekend wordt beschouwd. Bij deze presentatie kan Nederland haar sterke internationale positie op water herbevestigen.

5. Gezondheidssystemen

Gezondheidszorg is een fundamentele investering in menselijk kapitaal, dat economische voordelen voor landen oplevert. Tijdens de Voorjaarsvergadering in april jl. lanceerde President Banga een nieuw en ambitieus plan om landen te ondersteunen bij het leveren van betaalbare gezondheidszorg van goede kwaliteit aan 1,5 miljard mensen in 2030. Dit nieuwe doel hangt nauw samen met het hervormingstraject van de Bank en maakt deel uit van een grotere wereldwijde inspanning om een basisnorm voor zorg te bieden in elke levensfase van een persoon. Hierbij staan drie doelen centraal. Ten eerste moet gezondheidszorg geleverd worden vanuit het perspectief van het hele leven van een persoon. Ten tweede dient gezondheidszorg geleverd worden in moeilijk bereikbare en afgelegen gebieden. Ten slotte moet de financiering van gezondheidszorg geoptimaliseerd worden.

Inzet van het koninkrijk

De uitbreiding van zorg van goede kwaliteit is ook voor het Koninkrijk een belangrijk doel. De versterking van toekomstbestendige gezondheidssystemen is hierbij essentieel. Niet alleen voor het leveren van goede zorg maar ook voor het tegengaan van nieuwe pandemieën. Het Koninkrijk juicht daarom deze nieuwe initiatieven van harte toe, maar ziet graag dat pandemieparaatheid aanvullend is aan zorg voor moeder en kind, inclusief Seksuele en Reproductieve Rechten en Gezondheid (SRGR), aangezien zij vaak de zwakste en meest moeilijk bereikbare groepen in de gezondheidszorg zijn.

Hoewel de Bank een grote investeerder is in gezondheidszorg, is het niet de enige. Het koninkrijk roept de Bank daarom op zich sterk te maken voor de aanbevelingen die gedaan zijn in het kader van de Lusaka agenda, waarin afstemming tussen ontwikkelingspartners, eigenaarschap door de betreffende landen en duurzame financiering centraal staan.

Het Koninkrijk zal de Bank oproepen om, bij het versterken van gezondheidssystemen, voldoende rekening te houden met eerstelijnszorg. Universele en geïntegreerde toegang tot zorg is essentieel voor kwalitatief goede SRGR-diensten, zoals bijvoorbeeld het bestrijden van HIV/AIDS. Om de financiering hiervan mogelijk te maken zijn de binnenlandse mobilisatie van middelen, verbreding van belastinggrondslag en zorgverzekering in klantlanden nodig.

6. Gendergelijkheid in ontwikkelingslanden

In het werk van de Bank staat het bevorderen van gendergelijkheid in ontwikkelingslanden centraal. Zo hanteert de Bank een strategie die de inzet op gender van 2024 tot 2030 vormgeeft. Uitgangspunt hierbij is dat wanneer vrouwen meer ingangen hebben om te participeren, het economisch en maatschappelijk potentieel van gemeenschappen beter benut wordt. Zo investeert de Bank in vrouwelijk leider- en ondernemerschap. Dit doet de Bank bijvoorbeeld door het gelijker maken van wettelijk kaders op het gebied van eigendomsrechten, waarbij speciale aandacht uitgaat naar landeigendom. Ook zorgt de Bank ervoor dat vrouwen betere toegang tot financiële dienstverlening hebben zodat ze bijvoorbeeld een bankrekening kunnen openen, wat het begin van een eigen onderneming kan betekenen. Het tegengaan en beëindigen van gender-gerelateerd geweld staat ook hoog op de agenda. De Bank ontwikkelt hiervoor onder meer lesprogramma's, samen met leraren, studenten, ouders en academici, om deze vorm van geweld te voorkomen. Ook werkt de Bank intensief samen met de private sector, het maatschappelijk middenveld en

lokale overheden om vrouwen en meisjes beter te betrekken in de maatschappij, zowel op sociaal als economisch vlak.

Inzet van het Koninkrijk

Nederland steunt de rol die de Bank speelt bij het bevorderen van gendergelijkheid in lage- en middeninkomenslanden, juist omdat de Bank vraag gestuurd werkt: de Bank stelt programma's samen op basis van nationale prioriteiten en in samenspraak met lokale en nationale overheden, waarbij interne beleidswensen leidend zijn. Op deze wijze is het werk van de Bank breed gedragen. Hierbij blijft Nederland inzetten op het integreren van de perspectieven van vrouwen en meisjes in het bredere beleid en de activiteiten van de Bank.

7. Oekraïne

Op 24 augustus jl. vierde Oekraïne haar Onafhankelijkheidsdag: het is de derde keer dat Oekraïne deze dag moet vieren tegen de achtergrond van de Russische agressieoorlog. In deze periode heeft

de Bank meer dan USD 47 miljard aan steun gemobiliseerd in het kader van steun en wederopbouw in Oekraïne, waarvan reeds USD 39 miljard is gecommitteerd. Oekraïne blijft veerkrachtig, maar de economische vooruitzichten van het land zullen afhankelijk blijven van donorsteun. Ruim 9 miljoen Oekraïners leven nu in armoede: de Bank schat in dat zonder financiële steun van internationale partners dit aantal 3 miljoen hoger zou zijn.

En marge van de jaarvergadering zal, net als bij voorgaande voorjaarsvergaderingen en jaarvergaderingen, een ministeriële rondetafelbijeenkomst over Oekraïne plaatsvinden. Tijdens deze bijeenkomst lichten de Oekraïense autoriteiten o.a. de huidige economische situatie toe en kunnen donoren spreken over prioriteiten voor de steun voor Oekraïne.

Inzet van het Koninkrijk

De grootschalige Russische luchtaanvallen op de energie-infrastructuur laten zien dat blijvende, Nederlandse steun nodig is. De aanvallen leiden tot ontwrichting van het dagelijks leven van de Oekraïense bevolking: met regelmaat is er geen toegang tot elektriciteit, warmte en/of water. Nederland levert daarom sinds het begin van de oorlog haar bijdrage naar rato («fair share») en moedigt andere landen aan om hun aandeel van de noden te (blijven) dekken. Deze boodschap zal het Koninkrijk o.a. uitdragen tijdens de ministeriële rondetafelbijeenkomst.

Een groot deel van de Nederlandse steun loopt via multilaterale ontwikkelingsbanken, waaronder de Wereldbank. Deze hebben ervaring met het bieden van steun aan overheden in complexe, (post-)conflictsituaties, hanteren sterke anti-corruptiemechanismen en kunnen donormiddelen bundelen en opschalen. Zo worden via het Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF) van de Bank meer dan 15 miljoen Oekraïners voorzien van steun op het gebied van onder meer onderwijs, gezondheidszorg en opvang. Het URTF zorgt er bijvoorbeeld voor dat scholen open blijven en ziekenhuizen functioneren. Zoals het Okhmatdyt kindziekenhuis, dat op 8 juli jl. door een Russische raket-aanval werd getroffen en met hulp van de Bank is hersteld. Door steun van de Bank aan de overheid worden ook salarissen van Oekraïense hulpverleners, leraren en ambtenaren doorbetaald in deze moeilijke tijd.

Gezien de effectiviteit en het belang van het URTF heeft Nederland onlangs opnieuw EUR 58 miljoen bijgedragen aan dit fonds. In 2025 volgt er eveneens een Nederlandse bijdrage van EUR 55 miljoen aan het URTF². De inzet van het Koninkrijk om de capaciteit van nationale en lokale (overheids-)instellingen te versterken wordt daarnaast geïntensiveerd. Er wordt EUR 5 miljoen beschikbaar gesteld voor technische assistentie ter ondersteuning van het financieel-economisch hervormingsprogramma van Oekraïne via het Ministerie van Financiën³.

En marge van de jaarvergadering zal voor de derde keer de stuurgroep (steering committee) van het URTF bij elkaar komen. Nederland neemt als één van de URTF-partners deel aan deze bijeenkomst. Hierin zullen de prioriteiten van de Oekraïense regering ten aanzien van steun en wederopbouw en de rol van de Bank hierbij worden besproken. Daarnaast zal worden stilgestaan bij de uitvoering van projecten in Oekraïne door de Bank via de URTF, onder meer ten aanzien van herstel van de energie-infrastructuur. Bij deze bijeenkomst zal Nederland aandacht vragen voor aanhoudende en flexibele energiesteun aan Oekraïne voor de komende winter.

8. Gaza

In de Interim Damage Assessment van de Verenigde Naties, de Europese Commissie en de Wereldbank is vastgesteld dat de schade als gevolg van de oorlog in Gaza in januari van 2024 al USD 18,5 miljard bedroeg. Zodra omstandigheden het toelaten, zal de Bank trachten om samen met de Verenigde Naties en de Europese Commissie de totale schade in Gaza vast te stellen, en om vertrekpunten te identificeren voor herstel en wederopbouw middels een volledige Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA). Deze evaluatie, dat voorzichtig is gestart maar niet voltooid kan worden onder de actuele omstandigheden, zal de Bank ondersteunen bij het opstellen van een reconstructieprogramma op onder meer het gebied van huisvesting en infrastructuur. De Strategy for Fragility, Conflict and Violence (2020–2025) bepaalt de uitgangspunten van de betrokkenheid van de Bank in fragiele gebieden, zoals Gaza. De Bank heeft in juli 2024 een toewijzing van USD 300 miljoen van haar eigen netto inkomen aan het Trust Fund for Gaza and the West Bank toegekend, omdat de middelen in dit fonds door het conflict waren uitgeput. Dit bedrag zal o.a. worden ingezet om de fiscale positie van de Palestijnse Autoriteit te ondersteunen.

Inzet van het Koninkrijk

Het Koninkrijk blijft de Bank oproepen om alle nodige voorbereidingen te treffen om, zodra het mogelijk is, de Rapid Damage and Needs Assessment uit te voeren. Hoewel de exacte modaliteiten voor de wederopbouw van Gaza nog niet bekend zijn, wil het Koninkrijk graag verkennen wat de Bank verder kan doen voor Gaza binnen haar mandaat en eigen middelen. Hierbij kan gedacht worden aan financiering voor het bedrijfsleven op de Westelijke Jordaanoever en Gaza via de IFC, de private tak van de Bank, en verzekeringen tegen politieke risico's voor binnenlandse investeerders via MIGA, de verzekeringstak van de Bank.

9. IDA21

Aansluitend aan de jaarvergadering, van 28 tot en met 29 oktober, zal de vierde onderhandelingsronde van de 21ste middelenaanvulling van de International Development Association (IDA21) plaatsvinden. IDA voorziet

² Kamerstuk 36 045 nr. 185

³ Kiesgroepprogramma | Ministerie van Financiën | Rijksoverheid.nl

de 76 minst ontwikkelde landen ter wereld jaarlijks van meer dan USD 30 miljard aan concessionele leningen en giften. Daarmee is IDA de belangrijkste financier van deze landen. Het bedrijfsmodel van IDA is ook efficiënt en biedt schaalvoordelen aan donoren, onder meer doordat IDA kan lenen op de financiële markten en dit kapitaal vermengt met donorbijdragen. Hierdoor levert iedere euro aan donorbijdrage vier euro op aan betaalbare financiering voor lage-inkomenslanden.

Deze IDA-middelenaanvulling vindt plaats tegen een complexe achtergrond. Veel ontwikkelingslanden worstelen nog met de nasleep van de COVID-19 pandemie en de gevolgen van de Russische oorlog tegen Oekraïne, waardoor de financiële noden hoog zijn. Het is zaak om het beleids- en financieringspakket van IDA21 zo in te richten dat klantlanden ondersteund worden bij het behalen van nationale ontwikkelingsprioriteiten, zoals voedsel- en waterzekerheid, gezondheidszorg en de ontwikkeling van de private sector. Tegelijkertijd is het van belang om regionale en internationale uitdagingen, zoals regionale stabiliteit en migratiemanagement, waaronder de opvang van vluchtelingen in de regio, nog beter in het werk van IDA te verankeren.

Tijdens de derde onderhandelingsronde over IDA21, van 18 tot en met 21 juni jl., werd grotendeels overeenstemming bereikt over het beleidspakket van IDA21. Deze is sterk in lijn met de beleidsprioriteiten van Nederland, zoals het bieden van samenhangende oplossingen op het gebied van klimaatadaptatie, water en voedsel, een sterke rol van IDA bij het creëren van banen in de regio, en het financieren van opvang in de regio. Verder wordt extra ingezet op het versterken van de financiële fundamenten van klantlanden, zodat deze zelfredzamer worden, bijvoorbeeld door verbeterde belastinginning en schuldenmanagement.

Tijdens de aankomende onderhandelingsrondes zal de nadruk op het financieringspakket liggen. Hierbij zal enerzijds gekeken worden naar de bijdragen die donorlanden kunnen leveren en anderzijds naar de verdere optimalisering van het financieel model van IDA en de versoering van de financieringsvoorwaarden.

Inzet van het Koninkrijk

De inzet van het Koninkrijk bij de IDA21-onderhandelingen blijft erop gestoeld het beleids- en financieringspakket zoveel mogelijk in lijn te brengen met de prioriteiten van het Koninkrijk. Dat betekent o.a. dat watermanagement en voedselzekerheid prioritair blijven, in lijn met het hoofdlijnenakkoord. Het Koninkrijk pleit hierbij voor een versterkte verbinding van activiteiten in klantlanden op het gebied van watermanagement en voedselzekerheid, ook ten behoeve van de bevordering van (regionale) stabiliteit. Ook vraagt het Koninkrijk aandacht voor het beter benutten van lokale kennis en partnerschappen bij deze activiteiten. Het Koninkrijk blijft zich inzetten voor het beter betrekken van vrouwen en meisjes bij de inrichting van activiteiten, zodat deze meer impactvol zijn.

Het Koninkrijk steunt de voorstellen om de financiële fundamenten van klantlanden te versterken, zodat deze zelfredzamer worden, en vraagt hierbij aandacht voor de ontwikkeling van de lokale private sector, het verhogen van belastinginkomsten en beter schuldbeheer. Een sterkere rol voor IDA in de opvang van vluchtelingen in de regio blijft voor het Koninkrijk ook een prioriteit.

Tot slot blijft het Koninkrijk bijzondere aandacht vragen voor mogelijkheden tot verdere balansoptimalisatie van IDA en versoering van de financieringsvoorwaarden zodat donormiddelen maximaal ingezet

worden. Het Koninkrijk zoekt hierbij naar een goede balans tussen gunstige financieringsvoorwaarden en hoge leenvolumes, zodat aanpassing van financieringsvoorwaarden bijdraagt aan hogere financieringsvolumes, waardoor klantlanden voortgang kunnen boeken op hun ontwikkelingsdoelen, op een manier die niet ten koste gaat van gezonde overheidsfinanciën.